

№ 3.

ქართული

(ქართლ-კახური კილო)

საეკლესიო საგალობლები

წმ. იოანე ოქროპირის წირვის წესისა

ქალთა და ვაჟთა გუნდისათვის სმა — შეწყობილი

ზაქ. პ. ვაღიაშვილის მიერ

შესრულებული ტფილისის ქართულ ფილარმონიული საზოგადოების კონცერტებზედ

ГРУЗИНСКАЯ

церковныя пѣнопѣнія

(Карталино-Кახетинскаго распѣва)

НА ЛИТУРГІЮ СВ. ІОАННА ЗЛАТОУСТА,

гармонизованныя для смѣшаннаго хора

Зах. П. Паліевымъ.

Исполнены на концертахъ Тифлискаго Грузинскаго филармоническаго о-ва.

ტფილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოების გამომცემი. — Изданіе Тифлискаго Грузинскаго филармоническаго о-ва.

ფანი I მ. 25 კ.

ცფა I რ. 25 კ.

მცირე ცნობები საქართველოს ეკკლესიების შესახებ

წინასიტყვაობის მაგივრად

აეცორისაგან.

თუმცა საქართველოს ეკკლესიებში, ჩვენ და სამწუხაროდ თითქმის ვერსად ვერ შეხვდებით და ვერ მოისმენთ ნამდვილ ქართულ გალობას, თითქმის არც ერთი მწყობრად შედგენილი გუნდი არ არსებობს და თუ კიდევ სადმე გალობენ, ისიც რამდენისავე კაცისაგან შემთხვევით შემდგარი გუნდი, რომლის გალობაც გულის შემხუთავ ღიღინს უფრო მოგაგონებთ, მაგრამ ამისდა მიუხედავად ქართულ სახალხო სიმღერებთან შედარებით საეკკლესიო გალობა უფრო მკიდროდ და შეუღალად არის დაცული. მგალობელთა გუნდის უქონლობის მიზეზი ერთის მხრით ის უკიდურესი ქონებრივი გაჭირვება უნდა იყოს, რომელშიაც იმყოფება დღეს მთელს საქართველოში ქართველთა ეკკლესიები. რასაკვირველია ამ მდგომარეობაში მყოფ ეკკლესიებს არ შეუძლიათ იყოლიონ ჯამაგირით გუნდები. მეორე მხრით კი მიზეზად, თუ არა ვსცდებით, თვით ქართველი სამღვდლოების გულგრილობაც უნდა იყოს, რომელიც ამ საქმის მოწესრიგებისათვის ძალიანაც თავს არ იწყუბებს.

ეკკლესიებში მოსიარულე ხალხისათვის და მათში სარწმუნოებრივი გრძნობის გასაღვიძებლად,—მთელ დედამიწაზედ უკვე შეიგნეს,—აუცილებლად საჭიროა დედა ენაზე კარგი ეროვნული გალობა. იმისთანა გალობა, რომელსაც შეეძლოს, ყოველივე ურწმუნო ადამიანიც კი, იმ ხანს მაინც როცა იგი ეკკლესიაში იმყოფება, მოხიბლოს და სარწმუნოებრივი გრძნობა აღუძრას. დღეს ქართველთა ეკკლესიებში გალობის საქმე მეტად შეფერხებული არის და მას დროზედ შველა ეჭირვება. თუ—ამ მაინც სულის შემხუთველ პირობებში ქართული საეკკლესიო

Краткія свѣдѣнія, касающіяся положенія грузинскаго церковнаго пѣнія въ грузинскихъ церквахъ.

Вмѣсто предисловія.

Отъ автора.

Хотя въ грузинскихъ церквахъ, къ нашему сожалѣнію, теперь почти нигдѣ уже не услышите настоящаго грузинскаго пѣнія, такъ какъ нѣтъ почти ни одного правильно организованнаго хора, а если грузинскіе напѣвы гдѣ-либо и поются, то случайно собравшимися нѣсколькими исполнителями, но все-же, сравнительно съ свѣтскими пѣснями, грузинскія церковныя пѣснопѣнія сохранились въ болѣе устойчивомъ и чистомъ видѣ. Одною изъ причинъ упадка церковнаго пѣнія является матеріальная необезпеченность почти всѣхъ существующихъ грузинскихъ церквей, но сверхъ того, намъ кажется, и индифферентное отношеніе грузинскаго духовенства.

Извѣстно всѣмъ, что для того, чтобы молящіяся посѣщали церковь и чтобы въ нихъ поддерживалось религіозное чувство,—необходимо хорошее родное пѣніе, которое могло бы захватить въ моментъ исполненія даже совершенно невѣрующаго человѣка и возбудить въ немъ религіозное настроеніе.

Въ настоящее время постановка пѣнія въ грузинскихъ церквахъ оставляетъ желать много лучшаго и необходимо, пока еще не поздно, взяться за его возрожденіе.

Если, несмотря на столь неблагопріятныя условія, грузинское церковное пѣніе все-же сохранилось въ цѣлости, то это, въ послѣднія сорокъ лѣтъ, должно быть поставлено въ заслугу самоотверженному всесторонне образованному грузинскому архипастырю, всѣми чтимому, нынѣ уже покойному преосвященному Александру, епископу гурійско—мин-

გალობა თითქმის ხელ შეუხებლად შენახულა, ეს, აიხსნება უკანასკნელი ორმოცი წლის განმავლობაში თავამოდებულის, ყოველ მხრივ უმწიკვლო პიროვნების გულ შემატკივრობით და ქართულ საეკლესიო გალობის აღდგენის თაოსნობით ყველასაგან პატივსაცემი, აწ განსვენებული ყოვლად უსამღვდელოესი ალექსანდრე, გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი. თუ რამდენად სწამდა მას წარსული და კეთილი მომავალი თავისი სამშობლო ეკლესიისა და დარწმუნებულიც იყო, რომ საყდრებში საკმარისი არ იყო მარტოდ საეკლესიო წესების აღსრულება, არამედ, მასთან ერთად საჭირო იყო კიდევ კარგად გარწმენილი მგალობელთა გუნდები, ამას ნათლად გვარწმუნებს მრავალი დამამტკიცებელი საბუთი, რომელთაგან ადგილის უქონლობის გამო მოგვეყავს მხოლოდ რამდენიმე.

ჯერ კიდევ 1862—63 წლებში, ექსარხოსის ევსევის დროს აღძრული იყო საკითხი, ძველი ქართული საეკლესიო გალობის აღდგენის შესახებ¹⁾. დაარსდა კიდევ კომისია, რომლის თავმჯდომარედაც კარგა ხანს ეპისკოპოსი ალექსანდრე ითვლებოდა და რომლის თაოსნობითაც ამ საქმისათვის თანხის მოგროვებას შეუდგნენ და დაავალეს ყველა სამრევლო ეკლესიებს, ამ საქმისათვის გაეღოთ წლიურად თავიანთი წვლილი; ფულს აგროვებდნენ აგრეთვე კერძო პირთა შორისაც, თვით ალექსანდრე ეპისკოპოსიც ხომ ზნეობრივად უხვად ეხმარებოდა, ამ რიგად გვარიან თანხას მოუყარეს თავი, მაგრამ სამწუხაროდ კომისიის წევრთა შორის დაიბადა ორნაირი აზრი, ერთი ნაწილი მათგანი, არხიმანდრიტების მა-

¹⁾ იხ. ტფილისის სინოდალი კანტარის საქმეებში, ძველი—ქართული საეკლესიო გალობის აღდგენის საკითხის შესახებ მოხსენება არხიმ. მაკარისა და გრიგოლისა საქართველოს ექსარხოს მალა-ყოვლადუსამღვდელოესი პავლესადმი 9 ქრისტესშობისთვიდამ 1883 წ. № 40.

გრელსკომუ; ему принадлежали инициатива и починъ въ дѣлѣ восстановления грузинскаго церковнаго пѣнія.

Насколько этотъ рѣдкій дѣятель грузинской церкви заботился о духовномъ возрожденіи родной паствы и былъ убѣжденъ, что недостаточно выполнять только требы, а необходимо вмѣстѣ съ этимъ имѣть и хорошо обученные хоры пѣвцовъ, въ этомъ насъ можетъ убѣдить множество фактовъ, изъ которыхъ, за неимѣніемъ мѣста, привожу только нѣкоторые.

Еще въ 1862—63 годахъ, въ бытность экзархомъ Грузіи Евсевія, грузинскимъ духовенствомъ и обществомъ былъ поднятъ вопросъ о восстановленіи древне-церковнаго грузинскаго пѣнія¹⁾. Была составлена комиссія, председателемъ которой долгое время считался епископъ Александръ, по инициативѣ котораго принялись за учрежденіе фонда; обязали всѣ приходскія церкви вносить посылно ежегодно опредѣленную сумму для этого общаго дѣла, стали собирать пожертвованія отъ частныхъ лицъ, а самъ епископъ Александръ внесъ, по обыкновенію, щедрый денежный вкладъ для осуществленія предпринятаго дѣла; такимъ образомъ была собрана достаточная сумма. Однако вскорѣ обнаружившееся разногласіе между членами комиссіи погубило начатое дѣло. По внушенію архимандритовъ Макарія и Григорія одни члены комиссіи стали утверждать, что древне-грузинскіе напѣвы на восемь гласовъ остались изъ всей Грузіи только въ Гуріи, а въ Картали-

¹⁾ См. въ дѣлахъ тифл. синодальной конторы, по вопросу о восстановленіи древне-церковнаго грузинскаго пѣнія; рапортъ архим. Макарія и Григорія экзарху Грузіи Высокопреосвященнѣйшему Павлу отъ 9-го Декабря 1883 г. за № 40.

კარისა და გრიგოლის ჩაგონებით ამტკიცებდა, რომ ძველი ქართული გალობა დარჩენილია მხოლოდ გურიაში, რომ რვა ხმისაც მთელს საქართველოში, ვითომ და მხოლოდ იქ გალობდნენ, არც ღირსეულად მცოდნე მგალობლები მოიპოვებინან ქართლ-კახეთშია და ამიტომ იქილამ უნდა დავიბაროთ მგალობლები და იმათი გალობა უნდა გადავიღოთ ნოტებზედო. წევრთა მეორე ნაწილი კიდევ თანამოაზრენი ეპისკოპოსის ალექსანდრესი, უფრო თანაუგრძობდნენ ქართლ-კახურ გალობას, სცდილობდნენ მის აღდგენას და ხალხში გავრცელებას. ეს უთანხმოება არხიმ. მაკარის და გრიგოლის მომხრეთა გამარჯვებით დამთავრდა. დაადგინეს, ჯერჯერობით გურული გალობა აღედგინათ. დაიბარეს იქაური გამოჩენილი მგალობლები, დაიჭირავეს მუსიკის მცოდნე პირნი, — რომელთაც ეს საგალობლები უნდა ნოტებზედ გადაეღოთ, დაუნიშნეს მათ ყველას ჯამაგირები და მიჰყვეს ხელი გურული საგალობლების ჩაწერას. პირველ ხანებში საქმე გვარიანად მიდიოდა, მაგრამ როცა ალექსანდრე ეპისკოპოსმა, — რომელსაც კომისიის მიმართულება არ აკმაყოფილებდა, თავი მიანება კომისიის თავმჯდომარეობას, წევრობაზეც უარი სთქვა და მისი ადგილი არხიმ. მაკარიმ დაიჭირა; საქმე შესამჩნევად შეფერხდა, ფულები შემოაკლდათ და შემაგროვებელი აღარსად იყო, რამოდენსამე თვეობით მგალობლებს ჯამაგირებს ვეღარ აძლევდნენ. ამის გამო კომისიამაც თავისი მოქმედება, ძალა უნებურად დროებით შეაყენა. მაშინ ეპისკოპოსმა ალექსანდრემ, ვრცელი მოხსენება წარუდგინა იმ დროს მყოფ ექსარხოს პავლეს, სადაც ამბობდა, — რომ გურულ-იმერული გალობისა მას წინააღმდეგი არა აქვს რა, მხოლოდ ჩვენ ქართლებსა და კახელებს იმ გალობისათვის სმენა ვერ შეგვიჩვევიაო, ის ემჯობინებოდა, — რომ აქაურმა სამღვდელოებამ თავის გალობას მოუაროსო და თუ გურულებს და იმერლებს სურთ თავიინთი გალობის აღდგენა, იქაურმა

ნიი и Кахетин нельзя, будто-бы, встрѣтить даже сносныхъ пѣвцовъ; поэтому-де нужно выписать пѣвцовъ изъ Гуріи и именно ихъ пѣніе переложить на ноты. Другіе члены, единомышленники епископа Александра, сочувствовали карталино-кахетинскимъ напѣвамъ, старались ихъ возстановить и распространить въ народѣ. Результатомъ этого разногласія было то, что сторонники архим. Макарія и Григорія взяли верхъ и рѣшили пока возстановить гурійское церковное пѣніе; выписали тогдашнихъ выдающихся пѣвцовъ, пригласили знатоковъ музыки, которые должны были переложить это пѣніе на ноты, назначили имъ всѣмъ жалованіе и взялись за записъ гурійскихъ пѣснопѣній.

Первое время дѣло шло успѣшно, но когда епископъ Александръ, которому направленіе дѣятельности комиссіи не нравилось, оставилъ предсѣдательство въ комиссіи и отказался вообще отъ всякаго въ ней участія и его мѣсто занялъ архим. Макарій — дѣло значительно затормазилось; деньги истощились и комиссіа поневолѣ пріостановила свою дѣятельность. Тогда епископъ Александръ представилъ подробный докладъ экзарху Павлу, гдѣ онъ говорилъ, что противъ гурійскихъ (тѣ же, что имеретинскіе) напѣвовъ ничего не имѣетъ, только привыкшимъ къ кахетинскому распѣву трудно пріучить къ нимъ свой слухъ и что было-бы лучше, еслибы здѣшнее духовенство взялось за свои напѣвы; а если въ западной Грузіи хотятъ возстановить мѣстное пѣніе, то пусть за это возьмутся тамошніе священники съ епископами во главѣ.

Къ этому времени вышеупомянутая комиссіа упраздняется и за записываніе на ноты карталино-кахетинскихъ пѣснопѣній берется собственными средствами самъ епископъ Александръ. Въ 1884 году онъ вступилъ въ до-

სამღვდლოებამ და მათმა ეპისკოპოსებმა იზრუნონ მისთვის. იმ ხნის განმავლობაში ეს კომისია ნელ ნელა გაუქმდა; ხოლო ქართლ-კახური გალობის აღდგენის საქმე თავის საკუთარს ხარჯით იკისრა ეპისკოპოს ალექსანდრემ. 1884 წელს ხელ-შეკრულება დასდო იმ დროს ტფილისის საიმპერატორო სკოლის დირექტორად მყოფ იპოლიტივანოვთან, რომელმაც იკისრა ამ საგლობლების ნოტებზედ გადაღება. მგალობლებად ეპისკ. ალექსანდრეს დაუნიშნავს მღვდ: ალ. მოლოდინაშვილი, გრ. მღებრიშვილი და ძმანი ვასილ და პოლიექტო კარბელაშვილები. იპ.-ივანოვმა ამ მგალობელთაგან გადაიღო წმ. იოანე ოქროპირის წირვა და, როგორც თვით იპ.-ივანოვისაგან გაგონილი გვაქვს, კიდევ სხვა ბევრი საგალობლებიც. ამ ჩაწერილისაგან დღეს გამოცემული და გამოქვეყნებულია მხოლოდ ზემოხსენებული იოანე ოქროპირის წირვა ¹⁾ და რა ბედი ეწია დანარჩენს ნაწილს, ამისი დანამდვილებით დღესაც ვერა გაგვივარა! ვიცით მხოლოდ ისა, რომ განსვენებულმა ეპისკ. ალექსანდრემ დიდი ფული დახარჯა ამ საქმეზედ და ზემოაღნიშნული წირვა შედარებით ნამუშევარის ერთ მცირედ ნაწილად უნდა ჩაითვალოს. აი რა უკუღმართი ბედი ეწია ქართული საეკლესიო გალობის აღდგენის საქმეს მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან დაწყებული და აქამომდე.

ეს ჩემი დაწერილი და ქალთა და ვაჟთა გუნდისათვის ხმა შეწყობილი მცირე შრომა რომ განვითარდეს და გავრცელდეს როგორც ჩვენში ისე რუსეთშიაც, განვიზრახეთ გამოგვეცა ქართული და რუსული ტექსტით. დედნად, როგორც ზემოდ იყო ნათქვამი, ვისარგებლე ის წირვა, რომელიც იპ.-ივანოვის მიერ არის გადაღებული და რომელიც უფრო სწორედ უნდა იყოს ჩაწერილი, ვიდრე სხვა აქამომდე გამოცემული ქართული საგალობლები.

¹⁾ რომლის დედანსაც მე ვსარგებლობ ამ შრომისათვის.

говорныя условія съ бывшимъ тогда директоромъ музыкальной школы Тифл. отдѣл. П. Р. Муз. О.-ва М. М. Ипполитовымъ-Ивановымъ, который взялся переложить на ноты эти пѣснопѣнія. Въ качествѣ пѣвцовъ еписк. Александръ назначилъ священниковъ Ал. Молодинашвили, Гр. Мгебришвили и братьевъ Василя и Подіевъта Карбелашвили. Ип.—Ивановъ съ ихъ помощью переложилъ литургію св. Іоанна Златоуста и, какъ мы слышали отъ самого Ип.-Иванова, многіе еще другіе номера. Изъ нихъ издана и обнародована только вышеупомянутая литургія ¹⁾, а что касается другіхъ номеровъ, то о судьбѣ ихъ мы и до сихъ поръ ничего не знаемъ. Извѣстно только, что покойный еписк. Александръ на это дѣло положилъ много средствъ, сравнительно съ которыми обнародованіе одной лишь литургіи надо признать результатомъ весьма незначительнымъ.

Вотъ каковы судьба и исторія развитія груз. церковнаго пѣнія во вторую половину XIX столѣтія.

Для развитія и распространенія груз. церковнаго пѣнія какъ у насъ, такъ и въ Россіи, мы рѣшили издать этотъ скромный трудъ съ грузинскимъ и русскимъ текстомъ. Въ качествѣ оригинала, какъ выше было сказано, я пользовался той литургіей, которая переложена Ип.—Ивановымъ и которая должна почитаться болѣе правильно записанной, чѣмъ другія изданныя до сихъ поръ грузинскія пѣснопѣнія.

Чтобы не измѣнять ея основного характера,—первый голосъ (мелодія) всѣхъ пѣньвовъ оставленъ мною безъ измѣненія; и если какой-либо номеръ, напр. „Херувимская пѣснь“, „Гѣбѣ поемъ“ и др., кое-гдѣ имѣетъ сокра-

¹⁾ Оригиналомъ этой литургіи я пользуюсь для настоящаго труда.

მისი ძირითადი ხასიათი რომ არ შემეცვალა, მთელი საგალობლების პირველი ხმა მკაცრად მაქვს დაცული, და თუ რომელსამე ნომერში, — მაგ. „რომელი ქერუბინთა“, „შენ გიგალობთ“ და სხვა, ადგილ ადგილ ჰანგი შეკვეცილი, ანუ გაფართოვებულია, ანუ კიდევ ნოტების ზომა მეტ ნაკლებია და სხვა, ეს მისთვის მოხდა, რომ ქართველი მგალობლების მომეტებული ნაწილი ისე გალობს ხოლმე, როგორც აქ არის შეკეთებული და თუ დედანი ადგილ ადგილ განსხვავებით არის გადმოცემული, ეს ჩვენი ბრალი არ არის: ჩვენ უფრო უნდა დაუჯეროთ მგალობელთა უმეტეს ნაწილს. ვიდრე სამი და ოთხი კაცის ნაგალობებს, რადგანაც ადვილად შესაძლებელია, რომ იმ მგალობლებს ეს ადგილები დანამდილობით არ ჰქონდეთ გადაცემული იპ.-ივანოვისათვის. მაგრამ ამ გვარი ადგილებიც იქ იშვიათადაა გვხვდება და ამისათვის დიდი მნიშვნელობის ღირსიც არ უნდა იყოს.

მეორე და მესამე ხმა (ბანი), ¹⁾ აგრეთვე ჰარმონიაც შეძლების დავგარ ისეა შენახული, როგორც ხალხი გალობს ხოლმე.

როცა ამ საგალობლებს ხმას უწყობდი, მე მხედველობაში მქონდა მხოლოდ — დიდი ქალთა და ვაჟთა გუნდი, ამისათვის საგალობლების მომეტებული ნაწილი დაწერილი მაქვს ხუთ, ექვს და ზოგან შვიდ ხმადაც, რის ასრულებაც საშუალო გუნდისათვის მუდამ ადვილი არ იქმნება; ამისათვის იმ გალობის მასწავლებელთ, რომელთაც დიდი გუნდები ხელთ არა ჰყავთ, მე ურჩევ შემდეგი ჩვენებით იხელმძღვანელონ. საგალობლების ოთხ ხმაზედ მოწყობა ქალთა და ვაჟთა გუნდისათვის რასაკვირველია მეტად ადვილია, ამისთვის საკმარისია მხოლოდ გაორკეცებული ხმები, — რომლებიც მომეტებულ ნაწილად მელიორდისთან ხვდება, გამოაკლონ, ხოლო სამ

ценную мелодію или, наоборотъ, удлиненную, либо измѣнена длительность той или иной ноты, то это случилось отъ того, что я принималъ во вниманіе существующіе напѣвы, которые исполняются большинствомъ груз. пѣвцовъ въ церквахъ, а если оригиналъ кое-гдѣ разнится отъ этихъ напѣвовъ, то это не наша вина, потому что мы должны придавать больше значенія и вѣрить исполненію многочисленныхъ пѣвцовъ, чѣмъ тѣхъ трехъ или четырехъ лицъ, которые могли эти мѣста не вполне точно передать Ип.—Иванову. Но такихъ мѣстъ вообще мало и потому большого значенія имъ придавать не слѣдуетъ. Второй и третій голоса (басъ) ¹⁾, а также гармонія, по мѣрѣ возможности, оставлены въ томъ видѣ, какъ ихъ поетъ народъ.

Къ этому я долженъ прибавить, что при гармонизаціи этихъ пѣснопѣній я имѣлъ въ виду только большіе смѣшанные хоры; поэтому большинство номеровъ написано для пяти, шести, а иногда и семи голосовъ; исполненіе ихъ средними хорами не всегда возможно; въ виду этого мы совѣтуемъ учителямъ, имѣющимъ въ своемъ распоряженіи незначительные по количеству лицъ хоры, пользоваться слѣдующимъ указаніемъ: переложеніе этихъ номеровъ на четыре голоса слѣзать весьма легко, т. е. для этого достаточно лишь отбросить ноты удвоенныя, встрѣчающіяся большею частью съ мелодіей; что же касается переложенія ихъ на три голоса для однороднаго хора, какъ они обыкновенно исполняются, то для этого необходимо, чтобы первый голосъ и басъ оставались безъ измѣненія, для второго же голоса слѣдуетъ пользоваться партіями „альта и тенора“, но такимъ образомъ,

¹⁾ ქართული საეკლესიო გალობა ისე როგორც ხალხთა სიმღერები განსაკუთრებით სამხმევანია.

¹⁾ Грузинскія церковныя пѣснопѣнія, также какъ и свѣтскіе напѣвы, въ своемъ естественномъ видѣ исключительно трехголосныя.

ხმად გადასაკეთებლად, ერთ გვარ გუნდისათვის, ისე როგორათაც თვით ხალხი ჩვეულებრივ გალობს ხოლმე საჭიროა მარტო პირველი ხმა და ბანი შეუცვლელად დარჩეს და მეორე ხმისათვის კი ისარგებლონ „ალტისა და ტენორის“ სათქმელი, მხოლოდ ისე კი, რომ ყოველივე მანქულები (ფიგურები) რომლებიც ამ ორ ხმაში არის მოთავსებული, (მომეტებულად ალტში) შეძლებისა დაგვარ ისე ამოიღონ, რომ არც მის ხასიათს და არც ჰარმონიულ სისრულეს ნაკლი არ დაეტყოს. მე დარწმუნებული ვარ, რომ თვითეულ სიმღერა-გალობის მასწავლებლისათვის ეს ძნელი არ იქნება და დიდ შრომასაც არ წარმოადგენს.

სხვათა შორის, იოანე ოქროპირის წირვის დედანთან შედარებით მე ჩაუმატე კიდევ რამოდენიმე საგალობელი, მაგ. „სასუფეველსა შენსა“. „წმიდაო ღმერთო“, სოფრონისა „წარდგომები კვირიაკისა რვა ხმად“, „ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით“ და სხვა. „მრავალ ჟამიერ“ კი № 22, ავიღე საგანგებოდ გურჯული კილოც¹⁾, რომ იგი ქართლ-კახურ კილოსთან შეადარონ, თუ რამდენად განირჩევიან ისინი ერთმანეთში, როგორც ჰანგის მოწყობილობით, ისე ყველა ხმების მოძრაობით, იმისდა მიუხედავად, რომ ორივე საგალობელი ქართულია.

დასასრულ ჩემს თავს მოვალედა ვრაცხ უღრმესი მადლობა უძღვნა: ტფილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოების გამგეობას, ღარიბ მოწაფეთა შემწეობისათვის ტფილ. გუბერნიის თავად-ახნაურთა საზოგადოების გამგე კომიტეტს და ყველა იმ კერძო პირთა, რომელთაც ქონებრივად და ზნეობრივად დახმარება აღმომიჩინეს ამ შრომის გამოსაცემად.

ზაქ. პ. ფალიაშვილი.

ქ. ტფილისი

21 დეკემბრისთვე 1909 წ.

чтобы сохранить, по мѣрѣ возможности, „фигуры“, помѣщенные въ этихъ голосахъ, въ особенности въ „альтѣ“. Я увѣренъ, что для всякаго учителя пѣнія это не представитъ особенныхъ затрудненій.

Между прочимъ, сравнительно съ оригиналомъ, я пополнилъ эту литургію добавочными номерами, напр. „Святый Боже“ (Софрона), „Во царствіи Твоемъ“, „Пропимны Воскресные“ 8-ми гласовъ, „Христось Воскресе“ и др. „Мраваль жаміеръ“ (Многая лѣта) № 22 я взялъ и гурійскаго распѣва¹⁾, чтобы дать возможность сравнить его съ карталино-кахетинскимъ напѣвомъ, насколько они отличаются другъ отъ друга какъ мелодическимъ складомъ, такъ и движеніемъ всѣхъ голосовъ, хотя какъ тотъ, такъ и другой грузинскаго распѣва.

Въ заключеніе считаю своимъ пріятнымъ долгомъ выразить глубокую благодарность Правленію Тифлисск. Грузинск. филармоническаго о-ва, Распорядительному Комитету о-ва дворянъ Тифлисской губерніи для содѣйствія нуждающимся въ обученіи и всѣмъ тѣмъ частнымъ лицамъ, которыя оказали матеріальную и нравственную поддержку въ дѣлѣ изданія этого труда.

Зах. П. Палиевъ

Тифлисъ

21 Октября 1909 г.

¹⁾ Записано Ф. Коридзе.

¹⁾ ნოტებზედ გადაღებული ფ. ქორიძის მიერ.

№	ბჟეზ.
1. კვერქესი-დიდი და მტარე-კურთხეის სული ჩემი. დიდებს და აწ და მხალად შობილა.	2
2. სასუფეველსა შენსა.	5
3. მოვედით თაყვანა ვსტეთ. უფალა ნცხვენე და სხვა.	9
4. წმიდა ღმერთო.	10
5. წმიდა ღმერთო (სოფრანისა).	12
6. ჯვარსა შენსა. წოდენთა ქრისტეს მიერ.	13
7. წანდგომები კვირისა, რვა ზმა.	15
8. ალღილუი. დიდებს შენდა უფალა.	19
9. კვერქესი- მიწვალეულისათვის.	20
10. რამელნი ქერუბინთა.	21
11. მოკვამდეგნი. მამასა და ძესა.	25
12. მწამსი.	26
13. წყალობა მშვილობა. წმიდა, წმიდა.	31
14. შენ გიგალობთ.	34
15. დინს ანს ჭეშმანოცად.	36
16. მამა ჩვენა.	40
17. აქებდით უფალსა რათვან. ხონცი ქრისტესი.	42
18. შენ ხან ვენახი.	43
19. კურთხეულ ანს მომავალი. ნათელი ჭეშმანოცი. ალღესე ზინი ჩვენი. სხეულითა უფლისათა.	44
20. იყავნ სახელი უფლისა და სხვა. უკეთილმისხურესი.	47
21. მწავალ ჟამიერ (კურული).	51
22. ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით.	52

№	стр.
1. Ектенія великая и малая. Благослови душе моя. Слава и нынѣ Единородный.	2
2. Во царствіи твоемъ.	5
3. Приидите поклонимся. Господи, спаси и пр.	9
4. Святыи Боже.	10
5. Святыи Боже. (Софрона).	12
6. Кресту твоему поклоняемся. Елицы во Христа.	13
7. Прокимны Воскресныя 8-миглас.	15
8. Аллилуія по Апостолѣ. Слава тебѣ Господи. Ектенія.	19
9. Ектенія Заупокойная.	20
10. Херувимская пѣснь.	21
11. Ектенія по Херувимской пѣсни. Отца и Сына.	25
12. Вѣрую.	26
13. Милость мира. Святъ святъ.	31
14. Тебе поемъ.	34
15. Достойно.	36
16. Отче нашъ.	40
17. Хвалите Господа съ небесъ. Тѣло Христово.	42
18. Ты еси лоза истинная.	43
19. Благословенъ грядый. Видѣхомъ свѣтъ. Да исполнятся уста наша. О имени Господни.	44
20. Буди имя Господне и пр. Благочестивѣйшаго.	47
21. Многая лѣта. (Гурійскаго распѣва).	51
22. Христось воскресе изъ мертвыхъ	52

p

სკუთხევეს სული ჩემი უფალსა და უფული გონებს ჩემი სახელსა

p

Благослови, душе моя Господа, и вся внутренняя моя имя

p

წმიდასა მი-სა, კუთხე-ულსა და მე უ-ფალსა და დებს მამასა

свято-е Е-го. Благо-сло-вень е-си Го-спо-ди. Сла-ва Отцу

და ძესა, და წმიდასა, სულსა აჴ და მანადის და უკუნითი უკუნისა მ-ღე-ს მიწ.

и Сыну и Святому Духу и нынѣ, и присно, и во вѣки вѣковъ, а-минь.

p

მხალად შობილი ძე და სიტყვა ღმრთისა უკვდავი ან-სე-ოს

p

Едиородный Сыне, и Слове Божийъ бессмертенъ сый, и на-во-ли-

p

თავს ი-ღვას ჩვე-ნი-სა ცხლ-ვე-ბი-სა-თვის. და ხალცა მუისსა
 -ვყ სპა-სე-ნი-ა ნა-შე-გო რა-დი. Во-плоти-тися

სულისგან წმიდისა და მარიამისგან ქალწულისა უძველესად
 отъ Святыхъ Богородицы и Приснодѣвы Маріи, непреложно вочеловѣ-

ცან-კაც-ნს და ჯვარს ე-ცვას ჩვენ-თვის ქრისტე დმუკთო, სიკვდილითა
 -ჩი-ვყ-სა, რას-პნი-ყ-სა ჯე Хри-сте Боже смертїю

სიკვდილი დას-თვგუ-ნს, და ეთო წმიდისა სამებისათანს და -
 смерть по-пра-вყ, е-динъ сый Святыхъ Троицы

M.M. ♩ = 92

- დე-ბუღასანს, მამისა და უფლისად წმინდისა სულისა, კვანძუნებ ჩვენ.

спрославляемый Отцу и Свя-то-му Ду-ху, спаси насъ.

M.M. ♩ = 80

უ-ფას-ლად შე-გვი-წეს-ავენ. შენ უ-ფას-ლად. ს-მინ.

Господи по-ми-луй. Те-бѣ Го-спо-ди. А-минь.

სსუფეველსა შენსა. №2. ВО ЦАРСТВІИ ТВОЕМЪ.

სს-სუ-ფე-ვე-ლსა შე-ნსა მამის-სე-ნებ ჩვენ უფას-ლად მახვიდე

Во Цар-ствіи Твоємъ помяни, насъ, Господи, егда придеши

სუფევეთა შე-ნის.

во царствіи Твоємъ. Блажени нищии ду-хомъ, я-ко тѣхъ

თუ მათი ზღს სსსუ ფევე - ლი ცა - თა, ნე - ტად იუვენენ მკლავანენი გულითა,

есть царство не - бе - сно - е. Бла - же - ни плачу - щии,

დაძეთუ იგინი ნუ. გეშინის ცემულ იქმნენ. ნე - ტად ი - უვენენ მშვიდ - ნა

яко ти у - тѣ - шатся, Бла - же - ни крот - цый я

და - ძეთუ მათ დასმკვიდრან მვე - უს - ნა ნე - ტად იუვენენ

ко тий наслѣ - дять зем - лю Бла - же - ни

რამელთა შიადეს და სწუურადეს სიძანთლი - სათვის დაძეთუ იგო - ნა

алчу - щии и жажду - щии правды яко тий

ten.
 ცხ - სდებენ. ნე - ტან იე - ვნენ ძე - წყა - ლე - ნი წა - მე - თუ ი - გი - ნი
ten.
 ნა - სს - ტატ - სს. Бла - же - ни ми - ло - сти - вий я - ко тий по - ми - ло -

p
 შე - ა - წყალ - ნენ. ნე ტან იე ვნენ წმინდანი გულისთა წამეთუ მათ ღმერთი
p
 ვა - ნი ბუ - დუტъ Бла - же - ни чисти сердцемъ я - ко тий

ten.
 ა - ხა - ლან ნე - ტან იე ვნენ მშვიდდ - ბის შე - ა - ჟელ - ნი წა მე -
ten.
 Бо - га у - зрятъ, Бла - же - ни миро - твор - цы, я - ко тий
ten.

p
 თუ ივანი ძედ ღმერთისად ი - წოდ - ნენ. ნე - ტან იე ვნენ ღვებუნნი
p
 сынове Божии на - ре - кут - ся. Бла - же - ни изгнани
p

სიმატლისათვის, რამეთუ მათა აწს სსსუფევე - ლა ცს - თას.

правды ради, яко тѣхъ есть цар - ство не - бе - сно - е.

ten.

ნეტად იუვნეთ თქვენ, რაჟამს გევედრიდენ და ბევრ - ნი - დენ და

Блажени есте, егда поносятъ вамъ, и из - же - нуть, и

სთქვან უკველი სიტყვა ბო-ნობი თქვენდა მოძანთ სიტ - რუ - ით

рекутъ всякъ золь глаголь на вы лжу - ще ме -

მ. მ. ♩ = 60.

ნემ-თვის. უ-თას - ლა შე-გვი-წუა-ლებ. გი-ნა-ბოდენ და მხიარულ

не ра - ди. Го-спо-ди по-ми - луй. Ра-дуй - тесья и

mf *p*

ი-ვენენით რამეთუ სსსყიდული თქვენი დიდ ზღს ცა-თა ში-ნა.
 ვე-სე-ლი-ტესა, იაკო მზდა ვაშა მნოგა ნა-ნე-ბე-სიხა.

მთველით თაყვანი ვსტვთ.

ПРИДИТЕ ПОКЛОНИМСЯ.

№ 3.

უთვალთ სტვთვნე კეთილ მსსურნი.

ГОСПОДИ, СПАСИ БЛАГОЧЕСТИВЫЯ.

M. M. ♩ = 52.

SOPRANI 12. *p*
 მ-ვე-ლით თ-ვე-ნი ვსტვთ!

ALTI. *p*
 Приди-те по-кло- - - - - - ним-ся,

mf *cresc.*

ღს შე-ვერ-დეთ ქრო-სტე-სა.

cresc.

ი-პრი-პა-დემ-სო-სტუ,

rall.

ღვ-ს-ტვთ-ვნი ზვე-ნი დე-ო-ღუთი-სა.

Спа-си-ны, Сы-не-Бо- - - - - - жий

mf SOPR. ALTI.

სდ - - - დგო - მი - ლო მკვდრეთით.)
 წმი-დას თა შა - წის სს - კვირ-ვე - ლო. } მგს - ლო - ბელ - - -
 მე - ო - ხე - ბი - თა ღმრთისმშობლი - სს - თა.

mf TENORI 1. 2.

Во - - - скре - си изъ мерт-выхъ,
 Во - - - свя - тыхъди - венъ сый. } по - ю - - -
 Мо-лит-ва-ми Бо-го - ро - ди - цы

mf BASSI.

ბი შე - ბი აღ - ლო - ლუ - ი - ს. უ-ფაღო
 - ში - я Ти: ал ли - лу - ი - я. Господи,
 ს - ძან.

спаси благочестивыя и у - слы - ши ны А мишь.

ს - ძან.
 А мишь.

წმიდას ღმერთთა. № 4. СВЯТЫЙ БОЖЕ.

მ. მ. ♩ = 80.

mf წმი-დას-ღმერ-თთა, წმი - დას - ო, დლო - ე -
mf Святой Бо - же, Свя-тый крѣп -
mf

მთ, წმი - და - ა უბ - და ა, ჰე -
 რიყ. Свя - тый без - смер - - - ный по -
cresc.

ბო - - - წეს - ლენ ზეენ. წმიდათა დებრთა, წმიდათ ძლიერთა,
 მი - - - ლუი ნაწ. Свя - тый Боже, Свя - тый крѣпкий, Свя -
p

წმიდათ უკვდათ უბო - წეს - ლენ ზეენ, დიდებ მამსა, და ძესა,
 тый безсмертный по - ми - луй насъ Слава Отцу и Сы -
p

და წმიდას სულისა სწ და მადლის და უკუნითი უკუნი სამ - დე ა - მინ.
 ну и Святому Духу, и нынѣ, и присно, и во вѣки вѣ - ковъ А - минь.
p

უკუნისმ - დე ა - მინ და წმიდისა აღდგომისა შენსა უგალობთ და
 во вѣки вѣ - ковъ а - минъ. И Святое воскресение Тво -

მ. მ. $\text{♩} = 54$
mf
 ვა - დო - დობთ. ჰვანსა და - დენ - თა ქრის - ტეს მი - კრ
 ე სლ - ვიმъ. ჰენსა და სხვა. Кресту Тво - Е - ли - - цы
 ему и т. д. *mf*

cresc.
 ნს - თელ გვი - - დე - - ბო - ეს და ქრის - ტე შე - გვი -
 во Хри - ста кре - стис - - те - ся, во Хри - - ста осле -
cresc.

f *rall*
 ბა - სო - ეს და - - დო - - დე - - ს
 კო - ს - თე - - სია Ал - - ლი - - ლუ - ი - - я.
f *rall*

p

დიდებს მამასა და ძესა და წმიდასს სულსა აჲ და მამადის

p

Слава Отцу и Сыну и Святому Духу и нынѣ и

p

და უკუნითი უკუნისამ - დე ა - მინ, და ქრისტე შეგვაძლეს

присно и во вѣки вѣ - ковъ а - минь во Христа одлекостеся

მ. მ. $\text{♩} = 54$

mf

აღლი - ლუ - ი - ა და - დე - თა ქრისტე მი - ეტ დ

mf

აღლი - ლუ - ი - ა. Е - ли - - цы И

mf

წარღვრები კვირისა რვა სმა. ПРОКИМНЫ ВОСКРЕСНЫЕ 8-ми ГЛАСОВЪ. № 7.

ГЛАСЪ I. სმა წარღვაი.

p

იყავნ უფალა. წყალობა შენი ჩვენ ზე-და ვი - თან - ცა ჩვენ შენ გე - სავთ.

p

Буди Господи Милость Твоя на насъ я - коже у - по - ва - хомъна Тя.

p

მ. მ. $\text{♩} = 60$

mf

mf

mf

ГЛАСЪ II. სმს მუათე

M.M. ♩=84.

mf *cresc.*

ძალე ზემდას დას სს - გას - ჯა - ბელ ზემ - დას უ - - ფს - -

mf *cresc.*

Крѣпостью-я и пѣ - ні - е мо - - е Го -

და დას მე - უა მე და - ბა დას - ცხა -

სподь, и быстьмиѣ во спа - се - - ні - е.

ГЛАСЪ III. სმს მუსამე

M.M. ♩=84.

p

უ - გას - ჯაბდეთ ღმერთსა ჩვენსა უ - - გას - ჯაბ - დეთ,

p

Пой - те Бо - гу на - ше - му, пой - - те,

უ - - გას ჯაბ - დეთ. მე - უ - ფე - სს ჩვენსა უ - გას - ჯაბ - დეთ.

Пой - те ца - ре - ви на - ше - му, пой - - те.

ГЛАСЬ IV. ՆՃՏ ԺԳՄՈՆԵՂ.

М.М. ♩=76.

յօտանճանճեմքն և ճիշեմքն թե- նի յ- օհ - օհ, ևս-յո-քք -
 Яко возвеличишася дѣла Тво-я Го-спо-ди, вся пре-му -

օհ - քք և օ - ճճնոտ յիշեմքն.
 дро - сти - ю со-тво-рилъе - си.

ГЛАСЬ V. ՆՃՏ ԺԳՄՈՆԵՂ.

М.М. ♩=80.

թե՛ն յ -
 Ты Го -

օհ օհ մի - ճքքն հքքն, ևս ևս մի - ճան - եքն հքքն,
 спо-ди со-хра-ни-ши ны И со-блю-де-ши ны отъ

ս - մի - ցե՛ տե՛ս - և օճան ևս մի յ - յ - յ - նի - ևս - ճ.
 ро - да се - го и во - - - вѣкъ.

შეგვიწყალები.

ЕКТЕНІЯ СУГУБАЯ.

მ. მ. ♩-66

მ. მ. ♩-66

mf უფალ შე - გვი - წყა - ლენ, *mf* უ - ფალ შე - გვი - წყა - ლენ. *p* უფალ

mf Господи по - ми - луй. *mf* Го - споди по - ми - - луй. *p* Господи

მ. მ. ♩-56

შეგვიწყალებ, უფალ შეგვიწყალებ, უ - ფალ შე - გვი - წყა - ლენ.

помилуй, Господи помилуй, Го - спо - ди по - ми - луй.

№9.

გვერდისი მიტყვანებუკათათვის.

ЕКТЕНІЯ ЗАУПОКОЙНАЯ.

მ. მ. ♩-80

მ. მ. ♩-80

mf უ - ფალ შე - გვი - წყა - ლენ. მადგმალე უფალ. უ - ფალ - - ლალ

mf Го - спо - ди по - ми - луй. По - дай Господи Го - спо - ди

შეგვიწყალებ. შენ უფალ. ს - - - - - მინ.

поми - луй. Тебѣ Господи. А - - - - - МИНЬ.

SOPR. *p* *rit.* *mf* $\text{♩} = 66.$

ALTI TEN. *p* *rit.* *mf* *бгм.* *mf* *сбм. ддлб дгм.*

BASSI. *p* *rit.* *mf* *ю - ще,* *mf* *И жи. во - тво - ря -*

f *f* *f*

фд - го - *лс* *лс*

- - шей Тро - й - цѣ, *троя -*

p *cresc.* *p* *p*

дд - до - *лс.* *лсд ддо. гс сс*

цѣ трой - - цѣ. *Три свя -*

cresc.

f *f* *f*

лс - до - лс *гс -* *лс* *дс - лс*

ту - *- ю пѣснь при. пѣ -*

M. M. ♩ = 84.

f

და ვითარ-ცა მე-უფო-სა უა-ველ-თა - - - - - სს, მეძ-

f

Я-ко да Ца-ря всѣхъ по-ды - - - - - мемъ,

f

f

წეს-ბუღელ-სა სხ-გულანთაებრ უ-ხო-ლ-ვად, ქვესის

f

ан-гельски-ми не-ви-ди-мо до-

f

mf

მეძ-წინ-ველთა წეს-თა-სა ღა-ღაი-ღუ-ო-ს.

mf

ри-но-си-ма-чин-ми. Ал-ли-лу-и-я.

ff

ღა - - - - - ღა -

ff

Ал - - - - - ли -

mf

ff

dolce

ღუ - - - - - ო-ს, ღა - - - - - ღა-ღუ-ო-ს.

dolce

лу - - - - - ი-я, ал - - - - - ли-лу-ი-я.

dolce

f მრწამს ეწ-თი ღმერთი მს-მს, უკულისა მწყობელი, შემოქმედა
f Вѣ - ру - ю, во единого Бога Отца вседержителя,
f *p*

cresc. ცაის და ქვეყნისა, ხა-ღუღ-ის უა-გელ-ის და ს - წა
cresc. Творца небу и земли, ви-ди-мымъ же всѣмъ и не -
cresc. *f*

p ხა - ღუღ - ის. და ერთი უფალი იესო ქრისტე, ძე ღმერთისა მსოფლია
p ви - - ди-мымъ. И во единого Господа Иисуса Христа, Сына
p

ten. შა-ბილი, მამისაგან შა ბილი უწინადაც უკუელთა სსუ-კუ - ნე - თა,
ten. Божія, Единороднаго, иже отъ Отца рожденнаго прежде всѣхъ вѣкъ.
ten.

ნა-იე-ლი ნა-თლი - სს - გან, დმერ - თა ჭემანტი ღუმისგან ჭემანტისა,
 Свѣ-та отъ свѣ-та, Бо-га истинна отъ Бога истинна,

შა-ბილი და ანა კმნილი, თანა ანსი მამისა, რომლისგან ყა - ვე - ლი
 рожденна, несотворенна, единосущна От - цу, Имъ же

შე - იქ - მნა. რა - ძელი ჩვენთვის, კაცთათვის, და ჩვენისა
 вся бы - ша. Насъ ра - ди челоуѣкъ и нашего ради

ცხაკვებისათვის განდამახ - და ზეციით, და ხა - რცნი შეისხნა
 спасенія, спедшаго съ небесъ, и воплотившагося

სულისაგან წმადის და მარიაშისაგან ქალწულისა, და გან - კან -

отъ Духа Свята и Маріи Дѣвы. и во - че - ло -

დაჯვარს ეც - ვა ჩვენთვის ჰონგოელის ჰილაცესსე და

ве - чна - ся, распята - го же за ны при Понтійстемъ Пилатѣ и

იგნო, და დაეფლას. და აღსდგა მესამეს დღესა, მსგავსად წე რილისა,

страдавшая погребенна, и воскресшаго въ третій день по пи - са - ні - емъ,

და ა - მდღდა ზეცად, და მჯდომარე ანს მარჯვე - ნით მს - მი - სს

и восшедшаго на небеса и сѣдящаго о - де - сну - ю От - ца,

და კვლად მომავალ აწს დიდებით განსჯად ცხოველთა და შუკვანთა,
и паки грядущаго со славою судити живымъ и мер - твымъ,

რომლისსსუეეკის აწს აწსდასსსრულ და სული წმიდას უფალი და
Егожецарствіюне бу - детьконца. ИвъДуха святаго, Господа,
cresc. f p

ცხაკვადს მუკაფელი, რომელი მამის - განს ცა მკვალს, მს - მისათანს
животворящаго, Иже отъ Отца ис - хо - дя - ща - го. И - же

და მისათანს თაყვანის იტყებების და იდიდების, რომელი იტყვად
со Отцемъ и Сыномъ споклоняема и сславима,

ten.
 წინსწამებულებსა მი-ეწ; ეწთიწმინდა კს-თაღი-კუ და
 глаголаша го про-ро-ки. Во е-ди-ну свя-ту-ю, со-бор-
ten.
ten.

სამცნიკულა ეკლესი-სა. ს-ღვინაგებ ეწთსა ნათლის ღებსსა
 ную и апостольскую цер-ковь. И - сповѣдую едино крещеніе во
p.
p.
p.

მასაგუგებულადგაღვასთა, მ-კ-ლი აღ-დგ-მა-სა მკვდრეთით.
 оста-вле-ні-е грѣховъ. Ча-ю во-скре-се-ні-я мер-твыхъ,
mf.
mf.
mf.

და ცხოვრებასა მკდმი-სა მის ს-უ-კუ-ნი-სა-სა ს-მინ.
 И жизни ду-ща-го въ-ка. А-минь.
f.
rall.
rall.
 Adagio

წყალობა მშვიდობა.

МИЛОСТЬ МИРА.

შვიდათ შვიდათ.

№ 13.

СВЯТЪ СВЯТЪ.

მ. მ. ♩ = 80.

წყალობა მშვი-დო - ბა შე-სა - წი - რა - ვი ქე - ბი - სა.
 Милостью ми - ра. жер - тву хва - ле - ни - я.

და სუ-ლი - სა - წა შე-ნი - სა - თა - ნა. გვაკესოვლისა მიძალო.
 И со ду - - - хомъ Твоимъ. Има - мы ко Го - споду.

♩ = 80.

დაინსანსდა მანთალო თა-გვა ნას გე - მს მს-ბი - სა და ბი-სა
 Достоино и правед-но есть покла - няться, От-цу и Сыну

და შვი-და - სა სუ - ლი - სა, სა-მე - ბი-სა უბოძად - სუ-ბი - სა.
 и Свято - му Ду - ху Трои - цѣ е - ди - но - су - щнѣи

cresc.

и не - - раз - дѣль -

cresc.

p

p

p

и - - - - - нѣй.

M.M. ♩ = 72.

f

f

f

Святъ, Святъ, Святъ Господь Са - ва - офъ,

ис - полнь не - бо и зем - ля сла - вы Тво - е -

cresc.

თს, ა - სს - ნს მს - ლაღ - თს ში - ნს, კუც - თბე - უღ ანს
 - я: О - сан - на въвыш - нихъ, бла - го - сло -

cresc.

მა - მს - ვს - ლი სს - ხე - ლი - თს უ - თლი - სს - თს, ა - სს - ნს მს - ლაღ - თს
 - венъ грядый во и - мя Го - спод - не, О - сан - на

М.М. ♩ = 80

cresc. *p*

შო - - - - -
 - - - - -
 - - - - -
 - - - - -

въвыш - - - - -

cresc. *p*

p

- - - - -
 - - - - -
 - - - - -
 - - - - -

ბს. ს - შობ.
 ნიხъ. А - минъ.
 - - - - -

M.M. ♩ = 80

cresc. *p*

ს - - - - -
 ა - - - - -

შ - - - - -
 ა - - - - -

შ - - - - -
 ა - - - - -

შენ გოგონათ. №14. ТЕБЕ ПОЕМЪ.

M.M. ♩ = 50

p *p* *p*

შენ - - - - -
 Te - - - - -

გოგონათ, შემ - - - - -
 პო - емъ, Те - - - - -

- - - - - თხევთ, მერ *p* . გმად - ლობთ, უ -
 - - - - - სლო - ვიმъ Те - - - - - де бла - го - - - -
p

ობს - - - - - ლობ,
 - - - - - და - რიმъ, Го - - - - - სპო - დი,
p

მ.მ. ♩ = 66 *mf* *cresc.* *cresc.*
 ოს გუ-გუდ - ოუ-ბითმენ ღმერთთა ჩვე - - - - -
 И мо - лим - ти - ся Бо - - - - - же
mf *cresc.* *cresc.*

p *rall.* *p*
p *p* *p*
p *rall.* *p*
 нашъ, Бо - - - - - же нашъ.
p

დიდის ხანს. №15. ДОСТОЙНО.

М.М. $\sigma=60$.

დიდის ხანს ზებ-ძს-ბი-ტად, წს-თს
 До-стой-ноеть я-ково и-сти-ну. бла-

ბს-დი-დებ-დეთ, მენ ღმთის მშობელთ, მამკელი
 жи-ти Тя, Бо-го-ро-ди-цу, приснобла-

ძს-წს-დას სს-ნსტ-გელ ე-მენ, უფ-დას
 жен-ну-ю и пре-

უ-ბი-წად და ზე-დად ღმთი-სს
 не-по-ро-чну-ю и Ма-терь Бо-га

Meno. $\text{♩} = 52$.

rall. *f*

ღმთის - სს. სს. მხა - ჯა - სს ღმთის მხა - ბელ -

rall. *f*

როდ - შუ - ი, სუ - ცუ - იუ Бо - го - ро -

rall.

f

სს, გს - - - ჯა - ბოთ ვს - ღა - ღებ - ღეთ.

- - - დი - ცუ Тя ве - ли - ча - емъ

f

მ.მ. $\text{♩} = 80$.

mf

უა - ვლ - თს და უა - ჯა - - სს - - -

mf

И всѣхъ и

mf

p

p

p

მს - მსა ჩვენა, ნამუჟა ხან ცათა ში - ნს; წმი - დას იესუნ სს - სე -

От - че нашъ. иже еси на не - бе - сѣхъ! да с - в - я - т - и - т - с - я и - мя Тво -

mf p *ten.* *ten.*

ლი მე - ნი; ძა - ვა - დი სუ - ჟე - ვს მე - ნი; იესუნ ნება შენი ვათადაცა ცათა

е да при - и - деть царстві - е Тво - е. Да будетъ воля Твоя. яко на

mf p *ten.* *p*

შინს ეგრესა ქვეყანს - სს ზე - დას; ზე - და ჩვე - ნი სს - სს - ი - სს ძა - მეც

небеси. и на зем - ли. Хлѣбъ нашъ на - сущ - ный даждь

ten. *ten.* *ten.*

ჩვენ დღეს; და ძა - მიტევუნ ჩვენ თანანადობნი ჩვენი, ვითადაცა ჩვენც

намъ днесь, и о - стави намъ долги наша, якоже и мы

mf p *ten.*

M.M. ♩ = 88.

ერთ ანს წმი - და, ერთ ანს უ - თა - ლა ი - ე - სი ქრის - ტე,
 Е - динъ Святъ. е - динъ Го - сподь І - и - сусь Хри - стосъ.

cresc. *f*

სა - და - დე - ბე - ლად ღმრთისა მს - ძი - ს; ს - - - - - მონ.
 во сла - ву Бо - га От - ца А - - - - - МИНЪ.
cresc. *f*

სქუბლით უფალსა ცათავან. №17. ХВАЛИТЕ ГОСПОДА СЪ НЕБЕСЬ.
 სანთცი ქრისტესი. ТЪЛО ХРИСТОВО.

M.M. ♩ = 52.

ს - ქუბ - ლით უ - ფალსა ცა - თა - ვან, ს - ქუბ - ლით მს - ლაღლათ ში -
 Хва - ли - те Го - спо - да съ не - бесъ, хва - ли - те Е го въ выш.
p *p* *p*

cresc. *f*

ნს, სა - და - დე - ი - ა, სა - და - დე ი - ა, სა - და - დე - ი - ა
 ნიხъ Ал - ли - лу - і - я, ал - ли - лу - і - я Ал - ли - лу - і - я.
cresc. *f*

p $\text{♩} = 52.$

საღვთისცემისა მად - ვი - ღათ, დაუკვდა - ვე - ბი - სს წყა - რასა გე - მთა

Тѣло Христова при - ми - те Ис - точ - ни - ка безсмерт - на - го

cresc.

ვი - ღათ, ალ - ლი - ლუ - ი - ა, ალ - ლი - ლუ - ი - ა, ალ - ლი - ლუ - ი - ა.

вкус - и - те. Ал - ли - лу - и - я ал - ли - лу - и - я Ал - ли - лу - и - я.

cresc.

შენ ხარ ვენახი. ¹⁾ №18. ТЫ ЕСИ ЛОЗА ИСТИННАЯ. ¹⁾

მ. მ. $\text{♩} = 50.$
pp dolce

1. შენ ხარ ვე - ნახ - სი ან ღად ს - უკვ -

2. ხარ ხი ვე - თი - ღი ე - ღემს ში - ნს

3. ალ - ვს სუ - ნე - ღი, სს - მათხეს

4. ღმერ - თმან შე - ცამ - კა, ყურ - ვი - ნს გუადს

cresc.

ვე - ბუ - ღი, 5. და თს - ვით თვი -

ხე - ბუ - ღი, 6. და თს - ვით თვი -

მა - სუ - ღი, 7. და თს - ვით თვი -

შე - ბუ - ღი.

p

¹⁾ ეს საგლობელი შეადგენს განსაკუთრებულებს ქართული ეპიკოსისა. ¹⁾ Пѣснопѣіе это составляет особенность Грузинской (Иверской) церкви.

სათ მზე ხან (და) გა-ბრწყინ-ვე-ბუ-ღი.
სათ მზე ხან და ე-ბრწყინ-ვე-ბუ-ღი.
სათ მზე ხან და ე-ბრწყინ-ვე-ბუ-ღი.

mf *p* *rall. et. dim.* *prall. et. dim.*

№ 19.

კურთხეულ ანს მოძავალი და სსვს.

БЛАГОСЛОВЕНЬ ГРЯДЫЙ И ПРОЧ.

ნათელი ჭეშმარიტი.

ВИДЪХОМЪ СВѢТЪ.

აღასე პირი ჩვენი.

ДА ИСПОЛНЯТСЯ УСТА НАША.

სახელითა უფლისათა.

О ИМЕНИ ГОСПОДНИ.

კურთხეულ ანს მოძავალი სახელითა უფლი-სა-თა, დძერ-თა
Благословенъ грядый во имя Го-спод-не,
კურთხეულ ანს მოძავალი სახელითა უფლი-სა-თა, დძერ-თა

p *f*

უ-ფალი და გა-ბრ-ყინ-და ჩვენ. ნ-ათელი ჭეშმარიტი ვი-ბი-ღეთ,
Богъ Гос-подъ и я-ви-ся намъ. Ви-дѣ- - - - хомъ свѣтъ истинный
უ-ფალი და გა-ბრ-ყინ-და ჩვენ. ნ-ათელი ჭეშმარიტი ვი-ბი-ღეთ,
Богъ Гос-подъ и я-ви-ся намъ. Ви-дѣ- - - - хомъ свѣтъ истинный

p *ten.*

ზე-ც-თა სუ-ლი ძა-ვი-ღეთ, ვბა-გეთ საწმუნება ჭეშმარიტი
Пря-хомъ ду-ха не-бес-на-го о-ბრѣтохомъ вѣру истинную,

p

განუყოფელსა სამებისა თაყვანის ვცემთ, წა - თა გვა - ცხადგ - ნეს ჩვენ.

не раздѣльнѣй Троицѣ покланя - емся Та бо насъ спа - сла есть.

ა მინ. ა - დავსე შინა ჩვენი ქებითა შენითა უ - თვალთა, წათა უ - ძე -

А - минь. Да исполнятся уста наша хваления Твоего Гос - по - ди Я - ко да

ლობ - ღეთ დი - დე - ბა - სა შე - სა, წა - მეთუ დიხს მკვენ ჩვენ ზიანგებად

по - емъ сла - ву Тво - ю, я - ко сподобилъ еси насъ при -

წმიდათა შე - თა სამღვთიანთა, უკვდავთა და ცხადგელს მუყოფელთა

частитися, святымъ твоимъ божественнымъ, безсмертнымъ и живо -

იყავნ სსხელი უფლისა კურთხეულ დასსვს.

БУДИ ИМЯ ГОСПОДНЕ И ПРОЧ

უკეთილძსსხურესი.

БЛАГОЧЕСТИВЪЙШАГО.

ს - ძიხ. ი - ყავნ სსხელი უფლისა კურთხეულ აძიერთვან და
 А - мишь. Бу - ди имя Господне благословенно отнынь

1 უ - გუ - ნი - სძ - დე. 2 უ - გუ - ნი - სძ - დე. *f* ი - ყავნ სს - ხე - ლი უ - ფლი - ს
 и до вѣ - ка. и до вѣ - ка, *f* Бу - ди и - мя Го - сподне бла -
f

კურ - თხე - ულ ს - ძი - ე - ღიღ - გან და უ - გუ - ნი სძ - დე.
 ГО - СЛО - ВЕН - НО О Т - НЫ - НЪ и до вѣ - - ка.

ს - ძიხ. დო - დებს ძაძსს და ძეს და წმიდსს სულისა წყ და ძანადობ
 А - мишь. Сла - ва Отцу, и Сыну, и Святому Духу, и нынь

და უგუნითი უგუნისა მ-დე ა - მან უ - ფალო შეგვიწყალებ, უფალო
 и присно и во вѣки вѣ-ковъ. а - мишь. Го - споди помилуй, Господи

შეგვიწყალებ, უფალო შეგვიწყა-ლებ. მ-ძ-ა წმი-და-ა გვა - კურ-თხე.
 помилуй, Господи по-ми-луй. Бла-го - сло - ви.

ა - მან. უ - კეთილმსახურესი და უფოთ მშურბოეფესი დიდა
 А - мишь. Бла - гочестивѣйшаго Самодержавнѣйшаго,

ხელმწიფე ჩვენი იმპერატორი ნიკოლაი ალექსანდრეს ძე
 Великаго Государя нашего Императора НИКОЛАЯ АЛЕКСАН

სწულისად რე-სე - თი - სს,
 ДРОВИЧА всеѣ Рос - сѣи,
 მე - უღ-ლე ში - სი უ - კე - თიღ
 Суп-ру - гу Е - го, Бла - го -

მსა - ხე - რე - სი ხელმ - წი - ფე იმპერატრიცა ალექსანდრას თეოდორეს
 чес - ти - вѣи - шу - ю Государыню Императрицу Алексан -

ს - სუ - ლი,
 დრუ თე - ო - დორვ - ნუ,
 ა - ვას შისი უკეთილმსახურესი ხელმწიფე
 и Матерь Его, Благочестивѣишую

იმპერატრიცა მარიაშ თეოდორეს ს - სუ - ლი,
 მე - კვიდ - რე
 Государыню Императрицу Марію თე - ო - დორვ - ნუ, Наслѣдნი - ка

მი სი ბე-თილ მან - წმ-ე-ნე სელმ - წი-ფე რესანგეზი და დიდი

Е - го Бла - го - вѣр - на - го Го - су - даря Цесаревича и

მთავარი ალექსი ნიკოლაევის ძე და სრულად მძეგადი სსხ-ლი მი - სი,

Великаго князя Алексія Николаевича и весь цар - ству - ющій домъ.

p- უ - წმიდესი და უმანთებულესი სი - ნა - დი, და დიდი უფალი *ten.*

p- Свя тѣйшии Правительствую - щій Си - нодъ, и Господина *ten.*

p- *ten.*

ჩვენი მალაღ უკლად უსამღვდელოესი (სსხელი) მთა - ვან

нашего Высокопреосвященнѣйшаго (имя) Ар - хи

ეპისკოპოსი ქართლისა და კახეთისა და სრულიად საქართვე - ლის
 епископа Карталинскаго и Кахетинскаго ЭК

მ-სა-ხა-სი, და ყოველნი მართლმადიდებელნი ქრისტიან-ნი,
 зар-ха Грузин и всѣхъ православныхъ хрис-ти-анъ

და-ბრევე, უ-ფა-ლა, მსა-ოს-ვა-ლე უს-ბი-ემ
 Гос-ди со-хра-ни на мно-га-я лѣ-та.

№ 21.

მრავალ უსბიემ. (გურჯული.)

МНОГАЯ ЛѢТА. (Гурійскаго распѣва.)

მსა-ვალ უს-ბი-ემ, მსა-ვალ უს-ბი-ემ
 Мно-гая лѣ-та. мно-гая лѣ-та

